

จากสถาบันศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สู่ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการ กับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ)*

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชปรารภให้สถาปนามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้เป็นที่ศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นสูง ของพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ และได้ดำเนินการจริงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และอีก ๕๐ ปี ต่อมา คือ พ.ศ. ๒๕๙๐ รัฐสภาไทยได้ตราพระราชบัญญัติ “มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๙๐” (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๑ ก ๑ ตุลาคม ๒๕๙๐) รวมเป็น ๖๐ ปี อุดมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ครบบริบูรณ์

ตลอดระยะเวลา ๖๐ ปีแห่งการดำเนินการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาจแบ่งระยะเวลาเป็นช่วง ๆ ดังนี้

๒๕๓๐ - ๒๕๐๐ ทศวรรษแห่งการตั้งตัว ทั้งผู้บริหาร ผู้เรียนและผู้สอน อาจกล่าวได้ว่า ยุคอยู่ได้ด้วยศรัทธาของคณะสงฆ์และประชาชน

๒๕๐๐ - ๒๕๑๒ ทศวรรษแห่งการสะสมบารมี ผู้บริหารระดับสูงถูกพาญการเมือง ทั้งของสงฆ์และรัฐบาลกระหน้างานเกือบจะตั้งตัวไม่ติด แต่ก็อยู่รอดมาได้ด้วยความอ่อนน้อม ถ่อมตนและการสู้งาน เสียสละเพื่อสถาบัน จนกระทั่งได้รับเห็นใจจากคณะสงฆ์ให้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ในสมัยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายีมหาเถร) เป็นองค์ประธานมหาเถรสมาคม

* รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๓๖ รวมบทความทางวิชาการ
เรื่อง “มหาจุฬาริชาการ”

๒๕๑๓ - ๒๕๒๗ ทศวรรษแห่งการต่อสู้เพื่อเป็นมหาวิทยาลัยที่ถูกต้องตามกฎหมาย รัฐบาลได้เสนอรัฐสภาให้ออกพระราชบัญญัติ กำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗ รับรองปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต ศาสตรบัณฑิต และเปรียญธรรม ๙ ประโยค ให้มีฐานะเท่ากับปริญญาตรีทางด้านสังคมศาสตร์ เกิดวิทยาลัยสงฆ์ ๓ แห่ง คือวิทยาลัยสงฆ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดหนองคาย(๒๕๑๑) วิทยาลัยสงฆ์ภาคทักษิณ จังหวัด นครศรีธรรมราช (๒๕๑๓) วิทยาลัยสงฆ์ล้านนา วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ (๓ ตุลาคม ๒๕๑๗)

๒๕๒๘-๒๕๓๙ ทศวรรษแห่งการขยายตัวด้านการศึกษาของมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวิทยาเขตออกไปถึง ๑๐ แห่ง คือ

๑. วิทยาเขตหนองคาย วัดศรีสะเกษ อ. เมือง จ. หนองคาย (๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๑)
๒. วิทยาเขตเชียงใหม่ วัดสวนดอก อ.เมือง จ. เชียงใหม่ (๓ ตุลาคม ๒๕๒๐)
๓. วิทยาเขตนครศรีธรรมราช วัดแจ้ง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช (๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘)
๔. วิทยาเขตขอนแก่น วัดธาตุ อ.เมือง จ.ขอนแก่น (๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๖)
๕. วิทยาเขตนครราชสีมา ที่ธรณีสงฆ์วัดพระนารายณ์มหาราช ต. หัวทะเล อ. เมือง จ. นครราชสีมา (๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙)
๖. วิทยาเขตอุบลราชธานี วัดมหวานาราม (ป่าใหญ่) อ.เมือง จ. อุบลราชธานี ปัจจุบัน ย้ายไปอยู่ที่ต.บึงไฟ บ้านหมากมี หมู่ ๑ ต. กระโสบ อ. เมือง จ. อุบลราชธานี
๗. วิทยาเขตแพร่ วัดพระบาทมิ่งเมือง อ. เมือง จ. แพร่ (๑๐ มกราคม ๒๕๓๐)
๘. วิทยาเขตสุรินทร์ วัดศาลาลอย อ.เมือง จ. สุรินทร์ ปัจจุบันย้ายไปอยู่ที่ ห้วยเสนง หมู่ ๘ ต. นอกเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ (๒๔ มีนาคม ๒๕๓๑)
๙. วิทยาเขตพะเยา วัดศรีโคมคำ ต. เวียง อ. เมือง จ. พะเยา (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔)
๑๐. วิทยาเขตบ่านศึกษาพุทธโฆส นครปฐม วัดมหาสวัสดิ์นาคพุมาราม ต.มหาสวัสดิ์ อ. พุทธมณฑล จ.นครปฐม (๑ กันยายน ๒๕๓๕) และเกิดวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง คือ
 ๑. วิทยาลัยสงฆ์เลย วัดศรีวิชัยนาราม อ. เมือง จ. เลย (๒๕๒๙)
 ๒. วิทยาลัยสงฆ์นครพนม วัดพระธาตุพนม อ. ธาตุพนม จ. นครพนม (๒๕๒๙)

มหาวิทยาลัยได้ขยายการศึกษาไปที่ศูนย์วัดศรีสุदारาม โดยเมตตาอุปถัมภ์ของพระ ราชพิพัฒน์โกศล ในการก่อสร้างอาคารเรียน สก. มจร. ทรงไทย ๔ ชั้น รูปตัวยู

ตั้งแต่ ๒๕๔๐ - ๒๕๕๐ เริ่มทศวรรษแห่งศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการ
กับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

จะเห็นได้ว่า ช่วง ๑๐ ปีนี้มีอะไรเกิดขึ้นกับ มจร. บ้างพอประมวลได้ว่า

๑. รัฐสภา ได้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็น
มหาวิทยาลัยของรัฐ ในกำกับของรัฐบาล ขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ

๒. มีการจัดแปลและพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ หลังจากได้พิมพ์ฉบับภาษาบาลี มหาจุฬาเดปิฎก แล้วในปี ๒๕๓๕

๓. มีพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยู่ชยา
ณ กม. ๕๕ ถนนพหลโยธิน ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพิธีดังกล่าว เมื่อ
วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

๔. ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นประธานในการจัดทำหลักสูตร
วิชาพระพุทธศาสนา หรือเรียกเป็นทางการว่า “การจัดสาระเรียนรู้พระพุทธศาสนา” ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และจัดอบรมครูต้นแบบ ทั้งส่วนกลาง
และทุกภาคการศึกษาของไทย

๕. มหาจุฬาได้รับความไว้วางใจจากนานาชาติให้เป็นเจ้าภาพร่วม และเจ้าภาพเดียว
จัดการประชุมระดับนานาชาติ ดังนี้

๕.๑ การประชุม “World Buddhist Propagation Conference” ณ พุทธมณฑล
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ร่วมกับคณะสงฆ์ เนนบุตซุซุ แห่งประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ ๙-๑๑
พฤศจิกายน ๒๕๔๓

๕.๒ การประชุม World Council of Religious Leaders ที่หอประชุมพุทธ
มณฑลและห้องประชุมโรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ ปาร์ค ร่วมกับสำนักเลขาธิการ สภาผู้นำศาสนาโลก
ในเครือสหประชาชาติ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๕.๓ จัดประชุม เอลิมฉลองงานวันวิสาขบูชาโลก ปี ๒๕๔๘ พร้อมทั้งผู้นำศาสนา
เถรวาท และมหายาน และจัดต่อมาอีก ๒ ปี (๒๕๔๙-๒๕๕๐) เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาส ๖๐ ปี
แห่งการครองราชย์ และพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา ของสมเด็จพระบรมปิตรพระราช
สมภารเจ้า รัชกาลปัจจุบัน

๓๘ รวมบทความทางวิชาการ

เรื่อง “มหาจุฬาวិชาการ”

๖. มีวิทยาลัยสงฆ์เพิ่มขึ้นอีก ๓ แห่ง ที่จังหวัดลำพูน (๒๕๔๙) จังหวัดนครสวรรค์ (๒๕๔๐) จังหวัดพิษณุโลก (วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช (๒๕๔๑) และมีห้องเรียนเกิดขึ้น เพิ่มขึ้นอีก ๑๒ แห่ง ที่ร้อยเอ็ด, บุรีรัมย์, เพชรบูรณ์, สิงห์บุรี, ลำปาง, น่าน, ศรีสะเกษ, บัตตานี, สุราษฎร์ธานี, ฉะเชิงเทรา, กาญจนบุรี และเชียงราย และหน่วยวิทยบริการอีก ๔ ที่สงขลา, ราชบุรี, มหาสารคาม และสกลนคร และมีสถาบันสมทบทั้งในและต่างประเทศอีก ๔ แห่ง คือ

๖.๑ Donggook Buddhist Chonbop College, Busan, Korea.

๖.๒ Mahapanna Buddhist College Hadyai Songkhla Thailand.

๖.๓ Ching Chueh Sangha University, Taiwan.

๖.๔ Kandy Buddhist Institute for Advanced Studies, Sri Lanka.

๗. การก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา เริ่มจากตึกบริหาร เฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา(ภปร) ตึกพิพิธภัณฑ์หอพระไตรปิฎก อุปลัมภ์โดย คุณยุวรี เอื้อกาญจนวิไล อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ สูง ๕ ชั้น อุปลัมภ์การก่อสร้างโดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ วัดปากน้ำภาษีเจริญ เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ และกรรมการมหาเถรสมาคม ในนามคณะศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำภาษีเจริญ อาคารหอพัก อาคันทุกะ ๙๒ ปี ปัญญานันทะเป็นอาคารสูง ๔ ชั้น บริจาคโดยพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทะภิกขุ) เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ. นนทบุรี อาคารหอฉัน พระวิสุทธาธิปัตติ (วีระ ภาทจาริมมหาเถร) เป็นอาคารหอฉันสูง ๔ ชั้น อุปลัมภ์การก่อสร้างโดย พระวิสุทธาธิปัตติ เจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวราราม เจ้าคณะภาค ๔ และกรรมการมหาเถรสมาคม อาคาร ๑๕๐ ปี สมเด็จพระปิยมหาราช สูง ๔ ชั้น สำหรับบริการการศึกษา อุปลัมภ์โดยคุณ ศักดิ์ชัย คุณสุดาวรรณ เตชะไกรศรี อาคารเรียนรวม สูง ๖ ชั้น อุปลัมภ์การสร้างโดยรัฐบาล สมัย ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติงบประมาณในวงเงิน ๓๙๗,๓๒๕,๐๐๐ บาท

ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่จากเดิม ๘๔ ไร่ ไปอีก ๑๒๕ ไร่ รวม ๒๐๙ ไร่ เพื่อสร้างเป็น หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มวก. ๔๘ หอพักครู อาจารย์ และนิสิต อุโบสถกลางน้ำ ซึ่ง อุปลัมภ์โดยพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อดปัญญานันทะ) ทั้งนี้ก็โดยมีจุดประสงค์สำคัญ คือ

๑) เพื่อให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นศูนย์การศึกษาทางพระพุทธศาสนาให้เฉพาะประเทศไทยเท่านั้นแต่ยังขยายไปยังประเทศเพื่อนบ้านและชาวโลกทั้งปวง (Center of World Buddhist Education) จะเห็นได้ว่าเรามีนิสิตนักศึกษาจากประเทศลาว กัมพูชา

มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย ศรีลังกา พม่า บังคลาเทศ เนปาล ไต้หวัน และเกาหลี
มาศึกษาอยู่แล้วในโครงการ IMAP และ B.A:- English Program in Buddhist Studies และ
ขณะนี้สภามหาวิทยาลัยรับวิทยาลัยดอกกุ๊ก ซอนบอบ พูซาน ประเทศเกาหลี มหาวิทยาลัย
พุทธศาสนาซินจู๋แห่งไต้หวัน มหาปัญญาวิทยาลัย แห่งอนัมนิกาย ที่วัดถาวรรวราม อ.หาดใหญ่
จ.สงขลา และ Kandy Buddhist Institute (KBI) แห่งอัสสิริยะ สยามปาลีสวีสต์ เมืองแคนดี
ประเทศศรีลังกา เข้าเป็นสถาบันสมทบแล้ว ๔ แห่ง

๒) เพื่อบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ (To integrate Buddhism with Modern Sciences) จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดสันติสุข

๓) เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม (To develop Spirituality and World Society) สันติภาพภายนอกจะได้ก็เกิดจากสันติภาพภายใน (Inner peace) จึงมีการพัฒนาจิตใจจะช่วยให้คนได้รับความสงบสุขภายใน จากนั้นจะสะท้อนออกมาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับโลก ภายนอกกลายเป็นระบบศีลธรรมที่งดงาม ก่อให้เกิดการรู้จักบริหารจัดการจิตใจให้มีสุขและการเจริญปัญญาให้ก้าวหน้า รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกไม่ยึดติด เป็นที่พึ่งอันร่มเย็นทางจิตใจ อย่างแท้จริงแก่สังคมรอบตัว สังคมระดับประเทศและออกไปสู่สังคมโลกอย่างแท้จริง

ปัญหาที่น่าจะถามมวลสมาชิกมหาจุฬา ฯ ทั้งหมดก็คือว่า

(๑) เราพร้อมจะเป็นศูนย์กลางการศึกษาทางพระพุทธศาสนาเพียงไร

ผู้สอน	พร้อมไหม ?
หอสมุด	พร้อมไหม ?
ภาษาสากล	พร้อมไหม ?
องค์ความรู้	พร้อมไหม ?
ผู้เรียน	พร้อมไหม ?
ผู้บริหาร	พร้อมไหม ?
ห้องเรียน	พร้อมไหม ?
บรรยากาศ	พร้อมไหม ?
ไอ.ที.	พร้อมไหม ?

๕๐ รวมบทความทางวิชาการ
เรื่อง “มหาจุฬาริชาการ”

(๒) เรามีพลังวิชาการและพลังปฏิบัติที่บูรณาการพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่หรือไม่

ขบวนการเรียน
ขบวนการสอน
ขบวนการวิจัย
ขบวนการฝึกอบรม
ขบวนการปฏิบัติการ
ขบวนการสื่อสาร
ขบวนการสืบทอด

(๓) เรามีพัฒนาการที่จะทำหน้าที่พัฒนาจิตใจ และสังคมได้มากน้อยเพียงไร
ดังคำที่ว่า

จะปลูกพืชต้องเตรียมดิน
จะกินก็ต้องเตรียมอาหาร
จะพัฒนาก็ต้องเตรียมคน
จะพัฒนาคนก็ต้องเริ่มที่จิตใจ
จะพัฒนาจิตใจก็ต้องเริ่มที่จิตผู้้นก่อนๆ

ถึงเวลาหรือยังที่เราจะปรับระบบอบรมบุคคลากรให้มีประสิทธิภาพทุกระดับ เลือกคนเก่งคนดี ที่มีความสามารถร่วมทำงานกับสถาบันของเราให้มีความสุข สนุกสนานในการทำงาน เพื่องานบรรลุเป้าหมายที่เราได้วางไว้ ด้วยปณิธานว่า

จะศึกษาพุทธศาสตร์ด้วยความทุกข์
เพิ่มเสียงปลูก ควบประสาน การใหม่ ๆ
จะธำรง พัฒนาด้านจิตใจ
ยกสงฆ์ไทยรอบรู้ กู้สังคม ฯ

พระสุธีวรญาณ

๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐